

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו

יו"ר ועדת סת"ם העולמית

הרבנות הראשית לישראל

לשכת הרבנות הראשית אלעד. הרצליה.

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

המלך **פרשת נשא** אור

ערך התורה בבית היהודי:

במדבר פרק ד (כא) וַיְדַבֵּר יְקֹנָק אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: (כב) נָשָׂא אֶת רֵאשׁ בְּנֵי גֵרְשׁוֹן גַּם הֵם לְבֵית אֲבֹתָם לְמִשְׁפַּחְתָּם: (כט) בְּנֵי מִרְרִי לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם תִּפְקֹד אֹתָם:

שאלה:

והקשה הרב כלי יקר הרי מבואר סדר לידתם של בני קהת כמ"ש במדבר פרק ג (יז) וַיִּחִיו אֵלֶּה בְּנֵי לֵוִי בְּשִׁמְתָם גֵּרְשׁוֹן וְקַהַת וּמִרְרִי: ואם כן מדוע מנה קודם את בני קהת כמ"ש במדבר פרק ד (א) וַיְדַבֵּר יְקֹנָק אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אֶהֱרֹן לֵאמֹר: (ב) נָשָׂא אֶת רֵאשׁ בְּנֵי קַהַת מִתּוֹךְ בְּנֵי לֵוִי לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם: ורק בהמשך הפרק בפסוק כא מתחיל למנות את בני גרשון ומררי, הרי מן הדין גרשון הוא הבכור והגדול כמבואר, וא"כ היה לו למנותו קודם?

מנהג העולם:

ונקדים לומר לצערנו כאשר נתבונן במנהג העולם מהן סדרי עדיפות בפתרון בעיות הבית הן בין בני הזוג והן בבני הבית והן בחברה, לדוגמה כאשר יש צורך באחד מבני הזוג לפעול איזו פעולה לצורך הבית והשאלה מי יעשה האם האשה על השבון העבודה או הבעל על השבון הכולל או על השבון שיער תורה, וכן כאשר זוכים לבנים ונצרך לאיזה עזרה, בדרך כלל מבקשים מהעוסק בתורה ולא מהעובד או העובדת מאחר ויש נזק והפסד של כסף לבטל את העבודה, ודבר זה נובע פעמים רבות מחוסר הערכה לתורה ולומדיה, הוי אומר שמופגן בבית שלפי סדרי עדיפות הכסף עולה בערכו על לימוד התורה, זאת ועוד שהאווירה בבית משבחים ומעריצים את ענייני הכסף העסקים והעסקנים הפוליטיקה וכל הסובב את צרכי הגוף הרבה יותר מענייני התורה ולומדיה, כך שכל הגדל בבית כזה נושם ומרגיש שהתורה נמצאת בחשיבות פחות מצרכיו וממונו ומובן מאליה שהתוצאה שעל אדני השקפה זו גודלים הילדים ומאבדים את הערך לתורה ואין פלא שלאחר מכן למרות שגודלים בבית של תורה נוטים כדרכם והשקפת עולמם ולא זוכים להמשיך לעסוק בתורה ולגדול כתלמידי חכמים, אולם תורתנו מלמדת אותנו שאדרבא שיש להקדים ולהעריך ולכבד יותר את לומדי תורה על פני כל דבר אחר, ולזאת חובה על כל אחד מאיתנו להפנים ולהפגין את ערכה של התורה ולומדיה כמרכז חיינו כאשר נבאר.

תירוץ הכלי יקר מפני כבוד התורה:

ובזה נבוא למה שתירץ הכלי יקר. כיון שהקב"ה רצה להנחיל לישראל את ערך וחובת כבוד התורה לכן בחר בקהת הקטן לשאת את הארון וימנו אותו קודם בכדי שייבנו שכבוד התורה קודם לכל, ואילו נתן משא הארון לגרשון לא היה אפשר ללמוד על חובת כבוד התורה כיון שהיו חושבים שקיבל את משא הארון מפני בכורתו ולא מפני גדולת התורה.

רמז לדבר משום כבוד וגדולת התורה:

שמעתי לפני עשרות שנים רמז נחמד מהצדיק חכם אברהם הררי רפול ז"ל זקן רבני ארם צובא שרמז זאת בדברי הגמרא הידועים בב"מ דף כב ע"ב הלכתא כוותיה דאביי ביע"ל קג"ם, כלומר הלכה בש"ס כמו אביי בהלכות שסימנם כך עיי"ש ברש"י, והוא אמר כי יע"ל ראשי תיבות ה' עיזו לעמו יתן, קג"ם ראשי תיבות קהת גרשון מיררי, היינו כיוון שאין עוז אלא תורה, לכן קג"ם קהת קודם לגרשון לפי שהיה נושא את הארון שבו נמצאת התורה ע"כ. ומצאתי שהובא בספר אוצר אפרים.

יש להוסיף שעמרם זכה שיצאו מזרעו שלושת האחים מנהיגי ישראל:

ולענ"ד יש להוסיף כי מקהת יצא עמרם אבי מרים אהרון ומשה שזכה לקבל ולמסור התורה לעם ישראל עקב עונתנותו, כיון שמסתמא הדבר נעשה בזכות המסירות וזיכוי הרבים של עמרם שבתחילה התגרש מאשתו בגלל גזירת פרעה ועמדו כולן וגירשו נשותיהן, וכאשר ביתו מרים אמרה שגזרתך יותר קשה מפרעה עמד והחזיר את יוכבד ובעקבותיו כולם החזירו את נשותיהן וזכה לו אהרון ומשה עמוד התורה. וכיון שמקהת נולד עמרם אבי מנהיגי ישראל משה ואהרון ומרים דבר שלא זכה אחר לבנים כאלה גדולים, לכן נבחר לשאת את הארון ולהיות הנבחר מכולם. נמצא שעמוד הכהונה והתורה יצאו מקהת ולכן הוא קודם לכולם.

כן מצינו ביעקב שבירך את אפרים לפני מנשה הבכור:

ויש להוסיף שהוא על דרך מעשה יעקב כאשר הביא יוסף את אפרים ומנשה והיה ויכוח מדוע יעקב שיכל את ידיו בברכתו אותם ואמר יעקב אבינו שאמנם ידעתי ובכוונה שיכלתי את ידי כי אפרים העמל בתורה קודם למנשה הבכור שעסוק במלכות

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו

יו"ר ועדת סת"ם העולמית

הרבנות הראשית לישראל

לשכת הרבנות הראשית אלעד. הרצליה.

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

כי כתר תורה קודם, והוסיף כך יתברך ישראל ישמך אלוקים כאפרים ומנשה וישם את אפרים לפני מנשה. ונמצא מדברי יעקב למדנו שהקדים את כבוד התורה קודם לכבורה ומלכות.

כתר תורה גדול מכתר כהונה ומלכות:

וכן מכואר במסכת אבות פרק ו משנה ה: גדולה תורה יותר מן הכהונה ומן המלכות שהמלכות נקנית בשלושים מעלות, והכהונה בעשרים וארבע, והתורה נקנית בארבעים ושמונה דברים וכו'. הראת לדעת כי כבוד התורה קודם אפילו לכהונה ומלכות. ויש לנמק הדבר כיון שהתורה שונה משאר הכתרים שכתר כהונה זכה בו זרע אחרון ולא שייך לשום קניין ולא יכול האדם לעשות שום דבר בכדי לזכות לכהונה ורק אם יחתן את ביתו לכהן ת"ח יזכה שיחיו הנכדים כהנים אחרת לא שייך לקנות הכהונה, וגם אינו תלוי במעלת האדם אלא כל שהוא מזרע אחרון נעשה כהן, וממילא אינו מעלה גדולה כיון שאין הדבר משקף גדולתו של הכהן מלבד יחוסו. כמו כן כתר מלכות זכה בו דוד המלך וזרעו אחריו עד סוף הדורות, כי קודם דוד יכול כל אדם לזכות למלכות אם יהיה ראוי לכך, אבל אחרי דוד זכה לו ולזרעו בלבד שיחיו מלכי ישראל, ולכן גם כתר זה אינו שייך להראות גדולתו של האדם אלא מפני יחוסו וזכה למלוכה, והראיה שהיו מלכים שלא הלכו בדרכי השם. אולם כתר תורה שייך לכולם בלי הבדל ואינו עובר בירושה ואפילו יהיו אבותיו גדולי הדור אין בזה ערובה שבניו ימשיכו להיות ת"ח, אלא התורה מונחת בקרן זווית וכל הרוצה ליטול יבא ויטול, והכל תלוי בעמלו של כל אחד ואחד ולפי זה הם הן השגותיו בתורה, ולכן כתר תורה הוא היחיד המשקף גדולתו ומעלתו של אותו אדם שזכה בו, וכמאמר חז"ל יגיעת ומצאת לא יגיעת לא מצאת, נמצא שכתר תורה עולה על כולן. ונראה לבאר שמעם הדבר שכתר תורה אינו עובר בירושה כיתר הכתרים שכן עוברים בירושה, הוא מפני שבלי תורה אין חיים לאדם ואינו יכול להתקיים, כמו שבלי מים אין העולם יכול להתקיים, כך בלי תורה אין קיום לאדם ולא לעולם, לאדם כתוב עץ חיים היא למחזיקים בה, ולעולם כתוב אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתי, ולכן לא יתכן שהדבר יהיה מסור רק לקבוצה מסוימת, משא"כ כהונה ומלכות יכול האדם והעולם להתקיים בלעדיהן.

מעשה עם עשיר ורבי אלחנן וסרמון זצ"ל מהו כבוד תורה:

ומעשה שהיה בזמן הרב אלחנן וסרמון שיצא להתרים לצורך הישיבה בשל המצב הקשה אליו נקלעה, הלך לאחד העשירים התומכים בישיבה, היה זה זמן חורף והיה שלג ובוץ בדרכים, וכשהגיע לבית הגביר היה כולו רטוב ונעליו מלאות בוץ, והנה אותו הגביר ביתו כולו מרופד בשטיחים והכל נקי ומצוחצח, התחיל רבי אלחנן לחכוך בדעתו מה יעשה מהיכן יכנס לבית מבלי להזיק, לבסוף נזכר והחליט להכנס מהמטבח, ששם הכניסה צדדית ללא שטיחים והפצים רבי ערך. הגיע ודפק בדלת המטבח, בנותיו של אותו עשיר שהיו באותו זמן במטבח פתחו וראו לפניהם את רבי אלחנן וסרמון, מהר רצו לקרא לאביהם, משבא וראה את רבי אלחנן, נתן לו שלום ושאל למה כבודו בא מהדלת הצדדית ולא מהדלת הראשית? ענה רבי אלחנן שהיות ונרטב כלו ונעליו מלאות בוץ, לא יכל להכנס מהכניסה הראשית שמא ילכלך ויגרום נזק, ענה לו אותו הגביר האם אתה רוצה להרום את כל החינוך שאני רוצה לחנך את ילדי? ובכן ישנן שתי אפשרויות האחת שתשאר פה ואני לא אקבל ולא אדבר אתך והשנייה שתלך לדלת הראשית תכנס ותדרוך על כל השטיחים, ותתישב על הכורסא, עם כל הרטיבות, אז אני אקבל אותך ואשמע את דבריך. ובלית ברירה חזר רבי אלחנן לדלת הראשית ושם נכנס לסלון בדחילו ורחימו, ואז אמר לו הגביר אל תפחד להפך תדרוך ובא שב על הספה ללא חשש, ואז אמר לו אותו הגביר כבוד הרב אני כל הזמן עובד לחנך את ילדי ובנותי מה זה כבוד תורה, ואיך צריכים לכבד תורה והנה ראה מה אתה עושה, באת מהמטבח בשביל שהשטיחים לא יתלכלכו, כלומר השטיחים יותר חשובים מהרב וכך עלול להרס החינוך של הילדים, ואילו הם צריכים לראות ולהבין שהרב יותר חשוב מהשטיחים והרחימים, ומכל כבוד הבית וזהו כבוד תורה, וכאשר ראה את כוונתו בירכו בזכות מה שנהג לכבוד התורה שיוזכה לשני התנאים תלמידי חכמים, ואכן כך היה.

המזלזל בתלמידי חכמים אינו זוכה לבנים חכמים:

ונביא על כך שלושה מאמרי חז"ל המלמדים אותנו יסוד הנ"ל שהמזלזל בכבוד התורה אינו זוכה לבנים חכמים, מאמר ראשון. כמבואר במסכת נדרים דף פא ע"א ומפני מה אין מצויין ת"ח לצאת ת"ח מבניהן? אמר רב יוסף שלא יאמרו תורה ירושה היא להם. רב ששת בריה דרב אידי אומר כדי שלא יתגדרו על הצבור. מר זוטרא אומר מפני שהן מתגברין על הצבור. רב אשי אומר משום דקרו לאינשי חמרי. ופרש"י מסכת נדרים דף פא ע"א דקרו לאינשי חמרי שאין נוהגין להן כבוד ומבזין אותן מפני תורה שבהם. וכתב בעלי תמר דמאי פרק א עיין בנדרים פ"א מפני מה אין מצויין ת"ח לצאת ת"ח

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו

יו"ר ועדת סת"ס העולמית

הרבנות הראשית לישראל

לשכת הרבנות הראשית אלעד. הרצליה.

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

מבניהם רב אשי אמר משום דקרי לאינשי חמרי, ופירש רש"י שאין נוהגים בהם כבוד ומכזים אותן מפני תורה שבהם. ובוהר פרשת ויצא דף קס"ד אמר רבי ייסי וודאי על דא אמרו דלא יזול בר נש לשום בר נש אחרא בעלמא. ומשמע שם דהמעם הוא משום דלפעמים תורתו בתוך מיעיו ואינו מגלה לבני אדם עיין שם. ולענ"ד טעם הדבר שנענש בכניו על שזול בכבוד התורה. מפני שכאשר בביתו רגילים לדבר בזלזול על תלמידי חכמים הרי שהוא משרר בביתו לבניו על חוסר הערכה לתורה וממילא אין תשוקתם ללמוד תורה מאחר ורואים שאין להם ערך וזו תוצאה של מעשיו.

מעשה עם הגרש"ז אוירבך זצ"ל

ואכן כך היה מעשה עם הגרש"ז אוירבך זצ"ל פעם פנה אחד התלמידי חכמים בשאלה לגרש"ז שאינו מבין כיצד שכנו בעל בית פשוט זכה לבנים מוצלחים ותלמידי חכמים והוא כתלמיד חכם אינו זוכה לכך עם בניו, הגרש"ז בהכירו את הנפשות הפועלות כמה דברים אמורים השיבו ששאלתו כבר נשאלה בגמרא מסכת נדרים דף פא מדוע אין בניהם תלמידי חכמים ואחד מתרוצי הגמרא אמר רב אשי משום שקוראים לאנשים המורים, פירוש הדברים כאשר נתבונן בבעלי בתים פשוטים הרי הם מתבטלים לחכמי התורה וכל הזמן מוקירים ומכבדים ומדברים עליהם בכבוד ובהערצה כך שבניו סופגים מהבית ערך עליון ללומדי התורה וממילא כל משאת ליבם ושאיפתם להיות גם כן גדולי תורה, ואילו תלמידי חכמים האוירה בביתם בדיוק ההיפך זלוול והשפלה של כל מיני חכמים ואת אותו זלוול מקבלים בניו מהאוירה של הבית שאין ערך ללומדי התורה וממילא אין לו שום תשוקה ושאיפה להידמות לתלמידי חכמים, ולכן תיזהר בביתך מדברים כאלה.

האזהב תלמידי חכמים זוכה לבנים תלמידי חכמים:

עוד חז"ל המלמדנו על כך שלפי הערכים שמדוברים בבית זוכים לכך בבניהם, מאמר שני. מבואר במסכת שבת דף כג ע"ב אמר רבא דרחים רבנן הוו ליה בניו רבנן, דמוקיר רבנן הוו ליה התנוותא רבנן, דדחיל מרבנן הוא גופיה הוי צורבא מרבנן, ואי לאו בר הכי הוא משתמען מיליה כצורבא מרבנן. ושואלים המפרשים מדוע בגלל שאוהב תלמידי חכמים זוכה לבנים תלמידי חכמים היכן המידה כנגד מידה? וישנם פירושים רבים בדבר. אולם לענ"ד שוב כנ"ל כי הדבר ברור מאליו שלפי הערכים שאדם משרר בבית כך משפיע על בניו ובדרך זו הם הולכים כמו שסיפרנו בשם הגרש"ז אוירבך.

על שלא ברכו בתורה תחילה שלא שמו את ערך התורה במקום ראשון:

עוד מאמר חז"ל המלמד על אותו יסוד, מאמר שלישי. מבואר במסכת בבא מציעא דף פה ע"א אמר רב יהודה אמר רב מאי דכתיב מי האיש החכם ויבן את זאת ואשר דבר פי ה' אליו ויגדה על מה אבדה הארץ, דבר זה אמרו חכמים ולא פירשוהו, אמרו נביאים ולא פירשוהו, עד שפירשו הקדוש ברוך הוא בעצמו. שנאמר ויאמר ה' על עזבם את תורתי אשר נתתי לפניהם. אמר רב יהודה אמר רב שלא ברכו בתורה תחילה. וכתב בשיטה מקובצת מסכת בבא מציעא דף פה ע"ב בשם הרמב"ם ז"ל אמר רב יהודה אמר רב שלא ברכו בתורה תחלה. וכו' והנראה לי בפירוש דבר זה הוא בהפך והוא שהדבר האסור הוא היות איש תלמיד חכם נמצא שם ועולה לפניו כהן עם הארץ או מי שהוא גרוע ממנו בחכמה וקורא תחלה, ולהיות שהם מיעטו כבוד תורה ואין קורין תחלה בתורה אלא קורא אחר פחות מהן, לקן רובם שאין תורה יוצאה מבניהם לפי שמה שאמרנו כהן ראשון וכו' אין כל זה אלא בשוין וממה שיייע את הפירוש הזה הוא היות בעל המאמר הוה רב ובפירוש אמרו רב קרא בכהני לפני שמואל. הרמב"ם בתשובת שאלה מועתק מלשון ערבי עכ"ל: אפשר לבאר כוונת הרמב"ם על יסוד הנ"ל היות והם אינם נותנים ערך לתורה יותר מאחרים ומכבדים עשירים או בעלי מעמד ממילא זה מה שבניהם רואים ולזאת אינם יוצאים חכמים. ואכן כך כתב לבאר מעצמו בחידושי החתם סופר מסכת נדרים דף פא ע"א וע"ד הלציי אמרתי שהיה התורה מבוזה בעיניהם ורק כחכמת העמים ומפל להם והמתפאר ומתברך בחכמתו התברך בידיעת שאר החכמות שהיו עקרים אצלו, ולבסוף אמר גם בתורה אני בקי ע"ד אגב, והיינו שלא ברכו והתפארו בתורה תחלה ובהשכל וידוע אותי, כ"א בשארי חכמות תחלה. וכ"כ גם במהר"ם שיק מסכת שבת דף קיט ע"ב ואמרו חז"ל [ב"מ פה ע"א] "שלא ברכו בתורה תחילה". דהנה האדם רואה לעינים בעיניו עולם הזה, שלפי ראות עיניו הם מצליחים אותו או מכאיבים לו בחסרונם, על כן הוא מושיבם ביותר מעניני התורה והמצוות.

עצת הגר"ח פלאגי ברכת בניו הדגש בתחילה על התורה:

ובדומה לכך כתב בכף החיים (פלאגי) סימן לב אות סג עוד ראיתי להרב עמודי שמים דף ת"א ע"א דכתב, דבמוצאי שבת חוזרין ומתברכין הבנים והתלמידים מאבותיהם ורבנותיהם לסימנא טבא, ולכן נוהגים בכמה מקומות לנשק ידי הגדולים בליל

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו

יו"ר ועדת סת"ם העולמית

הרבנות הראשית לישראל

לשכת הרבנות הראשית אלעד. הרצליה.

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

מוצאי שבת לקבל ברכתם, אלא דצריך שיזהרו המברכים שיברכו ברכות לראש שיזכו לתורה ואחר כך בעושר והצלחה ובני חי וכו' וצא ולא יעשו הפך, וזה פירש הרב עוללות אפרים במאמר מפני מה אין יוצאין בני תלמידי חכמים תלמידי חכמים מפני שלא ברכו בתורה תחילה, והוא דמי שהוא אוהב תורה, הוא מברך תחילה שיהיה בנו תלמיד חכם, אבל מי שאינו אוהב את התורה מברך תחילה שיהא עשיר, ולכן שפיר אמרו כי הסיבה דאינן יוצאים בניהם תלמידי חכמים הוא מפני שלא ברכו אותם בתורה תחילה, ירצה ברכה ראשונה לא ברכו שיהיו תלמידי חכמים שיעסקו בתורה לשמה, ולפי מדתם לא יזכו לתורה, יעויין שם ע"כ. ואכן זה מה מסר לדורות בברכתו את נכדיו כנ"ל.

מוסר השכל:

הראת לדעת כי כל בית יהודי הרוצה להצליח לגדל דור ישרים מבורך תלוי בבני הזוג כיצד מדרגים את הערכים בביתם ומה הערכים שמשדרים לבני הבית, כי הילדים קולטים מוב מאוד מה חשוב אצל הוריהם, ולפי זה הם מתחנכים וזה מה שמשפיע עליהם ואת זה הם מיישמים. ולזאת כאשר רואים שכל צורכי הבית מעדיפים לעשות על השבון לימוד התורה או שיעורי תורה ומעדיפים תמיד לבטל את לימוד התורה כדי לא להפסיד ממון, וכמו כן הילד רואה בבית מהיא שיחת החולין של האב, האם הוא מדבר לשון הרע על אנשים, הילד גם רואה מי הם חברי האב, עם מי הוא מדבר ועל מה הוא מדבר כל הזמן, ומה היא פנימיותו, וכל זה משפיע עליו כיון שההורים הם הדמות לחיובי אצל הילדים. ולכן אם כאשר האב בא הביתה, הוא עוסק רק בצרכי חולין, הילד רואה במה האבא מתעסק ומדבר כל מיני דברי חולין, ואולי אף מגדיל לדבר כל הזמן בצרכים גשמיים ומדבר על חשיבותם, ומתלהב מכל רהיט חדש שקנו לבית, מלטף אותו ומשבח אותו, ואם קנו מכשיר השמל חדש, האב מתלהב, או מתפעל מהרכב שקנה השכן. או משבח את העסקנים או עשירים או פוליטקאים וכדומא, הילד רואה מה חשוב לאבא, וקולט מה סדר העדיפויות, וברוב המקרים (לצערנו) כבר לא יצא ת"ח. הוא ירדוף אחרי הכסף כשיתבגר. וכבר אמר שלמה המלך בחוכמתו משלי פרק כז פסוק (כא) מִצְרָף לְכֶסֶף וְכוֹר לְזָהָב וְאִישׁ לְפִי מִחֶלֶץ: כוונתו בזה כיצד תוכל להכיר את הפנימיות של האדם כמו שכל הרואה מצרף מבין שמיועד לכסף וכשרואה כור מבין שזה לזהב כך איש לפי מה שמחלל ומשבח מגלה את תוכנו הפנימי. לעומת זאת, יש אנשים, שלא הוגים בתורה כל כך, אלא כל היום מתעסקים בעבודתם לפרנסתם, אבל כשהם מגיעים הביתה בערב, לאחר שהם אוכלים ונחים קצת, למרות שהם עייפים, מיד הם רצים לשיעור. בכל פעם שיש להם זמן, הם הולכים לשיעור. וגם כאשר הם נמצאים בבית, הם מדברים על חשיבות התורה ותלמידי חכמים, ואומרים כמה חשובים העוסקים בתורה, וכן שהם בהתלהבות על ראשי ישיבות ורבנים, ומעריכים אותם, ואף תומכים כספית בישיבות ובתלמידי חכמים. ממילא הילדים קולטים שהדבר החשוב ביותר הוא לשבת וללמוד תורה, ואבא הולך לעבודה מפני שהוא זקוק לפרנסה, אבל המטרה היא התורה ולימוד התורה ממילא הוא מפנים שזה הדבר החשוב ביותר בחיים ושואף להגיע לכך ומתאמץ להצליח בלימודים וכך הולך וגודל עדי היותו לתלמיד חכם. ויהי רצון שנשכיל להבין ולעשות לתת את הערך העליון בביתנו לתורה הקדושה ולמצוותיה ועל ידי זה נזכה לבית של תורה וקדושה ולגדל דור ישרים מבורך ברוח ישראל סבא ולראות בשובע שמחות אמן ואמן.

בברכת התורה ושבת שלום ומבורך
הצב"י מרדכי מלכא עיה"ק אלעד